

Ernest Urtasun: “Tots els partits tornaran al referèndum, perquè es veurà que tota la resta és pràcticament impossible”

És jove, poliglòt, diplomàtic i eurodiputat per ICV-EUiA. Ernest Urtasun (Barcelona, 1982) va debutar com a europarlamentari fa prop d'un any i mig. És un dels valors a l'alça per liderar la Iniciativa per Catalunya dels pròxims anys. La passió per la política li ve de ben petit, ja que va créixer en una família de tradició 'psuquera' i amb només 15 anys es va unir ja a Joves d'Esquerra Verda. Urtasun assegura que on pot tenir una contribució més important per a l'esquerra catalana en aquests moments és a Brussel·les i de moment no preveu cap altre escenari. En la clau nacional, no s'amaga de ser federalista i està convençut que tots els partits tornaran tard o d'hora a la idea del dret a decidir.

Text: Blanca Blay i Caralp Mariné / Foto: Ivan G. Costa

El 1997 amb només 15 anys vas apuntar-te a Joves d'Esquerra Verda. Sempre has tingut clar que volies dedicar-te a la política?

M'hi vaig afiliar quan tenia 15 anys; era poc després que el PP guanyés les eleccions i, com molta gent, va ser una mica reacció a la victòria del PP del moment. És veritat que també he mamat molta política a casa, perquè vinc de família 'psuquera' de tota la vida i sempre he crescut en un ambient molt polititzat. No hi vaig entrar sol: vaig fer-ho amb alguns amics, que vam entrar a militar al que llavors era Joves amb Iniciativa just quan Joan Herrera va ser escollit coordinador nacional de les joventuts.

L'any 2004 fas el salt a Europa i ja vas dins la primera llista de Raül Romeva en les europees. Què et va empènyer a anar a Europa? Dins d'ICV és la posició que sempre havies volgut ocupar, la d'eurodiputat?

Sí. El Parlament Europeu sempre m'ha agradat molt, però ha canviat molt també. Quan vaig començar a treballar amb el Raül el 2004, estava en un moment en què la Unió Europea encara era un espai d'esperança, d'eixamplament de drets, un moment en el qual es desenvolupava molta legislació, per exemple, ambiental. Hi havia un ambient molt diferent, un ambient positiu, i ha canviat molt amb relació al que és ara la Unió Europea. Però sí que des de l'inici vaig tenir clar que era un àmbit que m'interessava, entre altres coses, perquè la concentració de poder cap a Brussel·les era cada vegada més creixent i això ja el 2004 ho vàiem d'una manera molt clara. La meva vinculació amb Europa té a veure amb la meva feina amb el Raül, que va ser molt important, però també amb la meva participació en l'associacionisme juvenil a escala europea, on també vaig estar molt implicat.

“Tinc plaça al cos diplomàtic. Quan em retiri de la política, m’hi reincorporaré”

El 2010 vas iniciar la carrera diplomàtica. Parla’ns de la teva experiència. Què vas fer, per exemple, quan vas col·laborar amb el Ministeri d’Exteriors del Govern espanyol en l’època de Zapatero?

El 2007 em vaig presentar a les municipals i no vaig sortir de regidor malgrat que tothom pensava que trauríem un superresultat. Llavors vaig fer una reflexió més personal de dir “no puc pretendre viure de la política sempre” perquè la política no pot ser professionalitzada: ha de ser una etapa de la teva vida i després tu has de tenir un recorregut professional propi que et permeti reincorporar-te. Molts polítics viuen amb l’angoixa de com que han fet política tota la vida no saben què fer després i acaba sent un problema. No volia que em passés i vaig decidir treure’m una oposició al Ministeri d’Afers Exteriors. Ho vaig decidir perquè era l’època en què Moratinos era ministre d’Exteriors i es van treure moltes places a concurs. Hi havia certa voluntat de renovar el cos diplomàtic espanyol, que és un cos molt antic i conservador. Em vaig treure l’oposició el 2010, però la veritat és que vaig exercir poc perquè el 2013 ja vaig començar la campanya per a les europees. Principalment, feia temes de protecció consular a Madrid i després vaig ser un quant temps a la secretaria de la Unió per la Mediterrània a Barcelona, que va ser la meva última responsabilitat a Exteriors abans de fer el salt a la política. Jo tinc plaça al cos diplomàtic, així que, quan em retiri de la política, em reincorporaré a la meva plaça.

No és el món de la diplomàcia, especialment l’espanyola, elitista?

Totes ho són. En aquest tipus d’oposicions, com en el cas dels jutges, l’accés no és democràtic, Espanya té un sistema d’oposicions que només és memorístic, mentre que en altres països tu pots accedir a la diplomàcia a través d’una carrera professional pròpia. Espanya té un sistema que t’obliga a dedicar anys de la teva vida a preparar-te, i qui es pot estar a casa un quant temps estudiant és qui s’ho pot permetre i té recursos per fer-ho. Jo ho vaig fer treballant, però també és cert que sense el suport familiar no ho hauria pogut aconseguir. També cal dir que fins fa alguns anys fins i tot hi havia cert corporativisme familiar al cos diplomàtic espanyol: hi havia grans famílies i cognoms. De la meva promoció, per exemple, gairebé cap té familiars en el cos diplomàtic, i això és positiu.

Fa un any i mig que ets eurodiputat per ICV-EUiA. Quin balanç fas de la tasca de les institucions europees?

La Comissió Europea (CE) actual té una agenda i un programa de treball profundament conservador. A més, és una CE que ha nascut molt tocada per l’escàndol fiscal de Luxemburg, el ‘LuxLeaks’, un escàndol que la UE està investigant però que ha perseguit Juncker des de l’inici, que la Comissió Europea vol tirar endavant. A més, han iniciat una campanya de venda del producte per tota la Unió Europea i l’opinió pública cada vegada està més en contra del tractat.

“Tenim més capacitat d’acollida de refugiats. Aquest any n’han entrat a la UE uns 500.000 per una població de 350 milions”

A banda del TTIP, també estàs tractant de temes com la crisi dels refugiats, un aspecte on precisament Europa no està complint gaire les expectatives dels seus ciutadans.

Sobre el tema dels refugiats s’ha de dir que la responsabilitat principal no és tant de la Comissió com dels estats membres, que no estan tenint una política d’acollida com haurien de tenir. Hem de

tenir en compte que la UE i els seus estats membres tenen moltíssima capacitat d'acollida: aquest any han entrat una mica més de mig milió de refugiats per una població (la de la UE) d'uns 350 milions. Al Líban hi ha 2 milions de refugiats per una població que són 5 milions; per tant, en proporció és ridícul. No hi ha, però, una voluntat real de política de solidaritat vers els refugiats. La CE ha intentat collar els estats membres, però els estats sempre han frenat: ara tenim una proposta de reubicar un global de 160.000 persones i fins ara només se n'han fet 147. El problema principal és que molts governs tenen segrestades les seves agendes polítiques per l'emergència de partits d'extrema dreta; passa d'una manera molt clara a Alemanya amb l'AFD, a França amb el Front Nacional, al Regne Unit amb l'UKIP... Els governs democràtics, en lloc de confrontar el que és un discurs xenòfob, estan com atemorits.

No és el tema dels refugiats un tema que posa en dubte, una vegada més, el projecte europeu perquè evidencia els interessos individuals dels estats i la dificultat per donar una resposta europea?

Hi ha de tot. Espanya és un cas paradigmàtic d'Estat que no volia acollir refugiats, es va oposar al mes de juny que hi hagués una operació de salvament marítim i es negava a acceptar les quotes que proposava la Comissió Europea, que al final les ha acceptat molt pressionada. En altres temes, però, la CE està tenint una actitud que està posant en risc el projecte europeu. També cal dir que la Comissió la formen un equip de comissaris proposats pels estats membres i Espanya hi ha col·locat Arias Cañete... Al Parlament Europeu cada cop se l'ha volgut marginar més. La 'troica', per exemple, ha estat una institució que ha actuat absolutament al marge del control democràtic del Parlament Europeu, i que els representants que la gent vota no tinguin capacitat de controlar el que fan les institucions és un greu problema democràtic.

"La 'troica' hauria de ser desmantellada. Ho diu una sentència del Tribunal de Justícia de la UE"

És possible lluitar contra la 'troica'?

La 'troica' —la CE, l'FMI i el BCE—, si tot va bé, serà desmantellada perquè hi ha una sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea que impedeix al Banc Central Europeu participar-hi. Això és una bona notícia perquè el BCE formava part de les negociacions dels rescats i per l'altra banda actuava amb els seus mecanismes de política monetària forçant els estats membres a acceptar els termes que li imposava la mateixa 'troica'. És molt difícil plantar cara a un entramat d'aquest estil; el que ha passat a Grècia ha estat molt simptomàtic, ja que hem estat davant d'un Govern que volia canviar les coses i al qual se li ha acabat fent un xantatge: el BCE va posar la banca grega al límit deliberadament, fet que va provocar el 'corralito', i va amenaçar de tallar l'aixeta si Grècia no acceptava les condicions. Hem de ser conscients que, per desmantellar aquesta estructura, només serem capaços de fer-ho si com a esquerra som capaços de teixir un autèntic moviment europeu per fer-hi front. Un Estat sol o un partit sol no se'n sortirà.

" Ara mateix sóc a Brussel·les i no preveig cap altre escenari"

Et veus a Brussel·les durant dues legislatures, com va fer Raül Romeva?

És el que vull i tinc ganes de fer. Dues i només dues, dues són 10 anys. Crec que on puc tenir una contribució més important per a l'esquerra catalana en aquests moments és a Brussel·les. En política un no ha de tenir clar on ha de ser o on li agradaria ser, sinó on pot ser més útil. Jo crec que

on sóc útil és a Brussel·les.

El coordinador nacional d'ICV, Joan Herrera ja ha anunciat que deixarà d'encapçalar el partit en la propera assemblea dels ecosocialistes. El teu nom sona entre els possibles substituïts. Acceptaries ser el coordinador nacional d'ICV?

Ara mateix sóc a Brussel·les i no preveig cap altre escenari que no sigui seguir d'eurodiputat, que és el que tinc ganes de fer i el que tinc al cap.

Vas treballar ben prop de Raül Romeva: com has vist el seu salt a Junts pel Sí? Has parlat amb ell des d'aleshores?

Fa mesos que no tinc contacte amb ell. Sempre hi he tingut una bona relació i respecto el que és una decisió personal que evidentment no comparteixo. Crec que haver fet de cap de campanya d'Artur Mas va ser un gran error, i no sé si ell va estar gaire còmode amb tot això.

“Sembla que el full de ruta que podrien pactar la CUP i Junts pel Sí dona per fet que ja no cal referèndum”

Quina lectura fas del resultat de les darreres eleccions a Catalunya i del resultat de Catalunya Sí que es Pot?

La campanya va tenir una dinàmica temporalitzada entre l'independentisme o l'antiindependentisme, i nosaltres com una espècie de bloc al mig. Això ens va fer la vida molt difícil en campanya. Nosaltres en la qüestió de la dinàmica nacional aportem un grau de racionalitat important, i la racionalitat en aquests moments passa per dir que, si no hi ha un mandat democràtic clar, expressat en referèndum, no hi pot haver full de ruta nacional. En aquests moments ens trobem en una situació en la qual el PP no ens deixa fer el referèndum i després sembla que el full de ruta que podrien pactar la CUP i Junts pel Sí dona per fet que ja no cal referèndum, que podem tirar milles.

La imatge de Catalunya Sí que es Pot rebutjant la resolució independentista al costat de Ciutadans, el PSC i el PPC no us perjudica?

Nosaltres vam votar no a la moció de Junts pel Sí, però no només vam votar no a la moció d'ells, sinó que el que vam fer va ser votar sí a la nostra. Els únics que van presentar una moció alternativa vam ser nosaltres, una moció alternativa que deia moltes coses, entre les quals que el pla de rescat social fos una de les primeres coses que es fessin en aquesta legislatura, i seguir insistint en la idea que el referèndum era insubstituïble i que estava per fer. Jo crec que nosaltres el que fem no és ubicar-nos, com han dit alguns, al bloc de l'immobilisme, sinó que el que vam fer va ser presentar un text propi en el qual el que volíem era posar el referèndum en primer lloc, un referèndum que no volen ni el PP ni Ciutadans ni el PSC, i un referèndum que sembla que Junts pel Sí i la CUP ja han amortitzat, i nosaltres creiem que és un error.

El referèndum és el que dona un gran consens al catalanisme en aquests moments. Nosaltres havíem aconseguit una gran majoria política a favor del dret a decidir, la majoria del 9-N, fins i tot amb el PSC, que durant molt de temps va estar defensant el dret a decidir. És clar, ara tenim una fotografia del Parlament en el qual es tira endavant un full de ruta nacional no amb una gran majoria, sinó amb dues forces que representen el 48% dels vots. La pregunta és: això té prou força per tirar endavant? Jo tinc els meus dubtes. Jo crec que cal retornar a una gran majoria per fer avançar el país, i això vol dir reprendre la idea del referèndum, on jo crec que tard o d'hora tornarem. Tots els partits

tornaran a la idea del referèndum, perquè es veurà que tota la resta és pràcticament impossible. Perquè se'ns reconegui la voluntat de ser el que vulguem, necessitem una legitimació democràtica via referèndum que ara no tenim.

“Si Esquerra Unida, Equo i Podem defensen el dret a decidir, és perquè nosaltres hi hem estat insistint”

Perquè sigui una opció creïble, hi ha d'haver canvis a Espanya que permetin pensar que aquesta és una opció?

Canvis a Espanya i aliats a Europa, que això és una matracca que des d'ICV sempre hem dit, que les vies unilaterals eren pràcticament impossibles i que nosaltres el que necessitàvem era trobar aliats per desbloquejar el conflicte, i això vol dir treballar amb aliats a l'Estat i a la Unió Europea. Els que hem fet més feina som nosaltres, perquè, si Esquerra Unida, Equo i ara Podem defensen el dret a decidir, és perquè nosaltres hi hem estat insistint i treballant amb ells. Si Pablo Iglesias va, fa poc, a La Moncloa i surt de La Moncloa i el primer que diu és “jo no m'apunto a aquest front constitucionalista que tu estàs muntant, jo crec que a Catalunya se li ha de fer una nova oferta i jo crec que a Catalunya se li ha de permetre votar”, això també és perquè des d'aquí hi ha hagut una feina. O si Ska Keller va ser l'única candidata a presidir la Comissió a defensar el dret a decidir, és perquè nosaltres hi hem estat treballant. Aquí una part del sobiranisme ha pensat que fer feina de buscar aliats a Espanya i a Europa no era necessari, que es podia tirar un full de ruta unilateral des de Catalunya i que n'hi havia prou. I Grècia mostra una mica això, en el sentit de dir: pot un poble petit afrontar tots els poders que té en contra sense aliats? No, jo crec que necessita aliats. Hi ha molta gent que et diu pels passadissos a Brussel·les que no té sentit que Escòcia hagi votat i que a Catalunya no se li permeti. Si vas a Brussel·les i dius que has fet unes eleccions que no eren un referèndum i que amb un 48% dels vots pretens tirar endavant un full de ruta independentista, això ja no s'entén gaire bé i genera confusió.

Què penses que està disposada a acceptar la Unió Europea en aquest tema?

Nosaltres el que hem de posar davant dels governs europeus i la Comissió Europea és la contradicció que suposa que el poble escocès hagi pogut votar i Catalunya no. Quan li dius això a un representant, no sap què contestar, genera dificultats. Intueixo que a la Comissió Europea es percep que això no és raonable.

Genera dificultats, però la resposta sempre sol ser que es tracta d'un assumpte intern.

És molt més fàcil per a ells dir que és un assumpte intern si els expliques que tenim un Parlament que amb un 48% està intentant tirar endavant un tema que si dius “aquí no es deixa fer un referèndum tot i que un 80% de la gent ho està reclamant”. De fet, quan el focus era el dret a decidir, vam tenir alguna declaració, molt aïllada, d'algun responsable polític de Brussel·les que no directament s'havia mostrat favorable però sí que havia mostrat comprensió cap al tema. I això s'ha acabat. De la Unió Europea, el que en podem esperar és defensa democràtica. El que ens fa forts a Brussel·les és el referèndum.

“Jo mai m'he amagat. Sóc federalista, i ho segueixo defensant”

A Catalunya el focus polític està molt posat en el sobiranisme. Hi ha sectors dins d'ICV més partidaris d'una Catalunya independent que d'altres. Quina és la teva posició respecte a la

independència de Catalunya?

Som un partit que sempre ha intentat no dividir-se per la qüestió nacional. Nosaltres vam dir que érem un partit plural, on teníem una agenda ecosocialista compartida amb diferents sensibilitats socials. Jo mai me n'he amagat: sóc federalista, ho he estat sempre i segueixo defensant la idea d'un encaix federal de Catalunya dins l'Estat, però compateixo projecte polític amb molta gent que defensa la independència i estem molt còmodes fent-ho junts, i crec que és molt positiu, això.

En una entrevista a Rac1 Herrera parlava de “nova etapa” per a ICV a partir de la primavera. Quins canvis serien bons per al partit?

En l'assemblea que tenim ara al mes de març hem de fer balanç d'una aposta política molt important que hem fet en aquest cicle electoral, que és l'aposta de les confluències, de concórrer amb l'expressió de la nova política, amb èxits notables. Ara mateix estem governant a l'Ajuntament de Barcelona, amb dos tinents alcaldes d'Iniciativa. Les confluències han estat positives per a nosaltres i, per tant, el futur d'ICV s'ha d'incloure en el que nosaltres dissenyem col·lectivament dins una estratègia a llarg termini d'aposta per les confluències. Ho decidirem col·lectivament a l'assemblea, probablement al febrer o al març.

Encara que diguis que ha estat positiu, els resultats en les eleccions catalanes van ser pitjors que els que havia arribat a aconseguir ICV-EUiA.

Depèn, hem de mirar tot el cicle electoral. Nosaltres agafem les eleccions municipals on vam treure millors resultats; de fet, tenim més alcaldes que mai, alguns presentats com a Iniciativa, d'altres en confluències.

Sí, però parlem de la confluència Catalunya Sí que es Pot.

Jo crec que les eleccions del 27 de setembre són un mal indicador per mesurar l'èxit o no de les confluències, perquè eren unes eleccions en les quals la polarització entorn del tema nacional va fer molt difícil que la complexitat del nostre relat nacional pogués tenir un espai. Però això va ser degut a la polarització i a la instauració del plebiscit, però no al fet que la confluència no funcionés bé. De fet, nosaltres vam fer una campanya que va funcionar: els actes eren molt plens. Veurem com van ara les generals, en les quals jo crec que la dinàmica és una altra.

“Jo hauria preferit que Barcelona en Comú i Ada Colau s'haguessin implicat també en les eleccions catalanes”

Com veus que Barcelona en Comú s'uneixi ara a les eleccions generals, però no ho fes en les autonòmiques?

Jo crec que és molt positiu que s'hagin implicat en les generals; és evident que jo hauria preferit que s'haguessin implicat també en les eleccions catalanes, perquè hauríem guanyat molta força, amb tot l'impuls que suposa Barcelona en Comú i Ada Colau. No va poder ser, serà a les generals, i això porta fortalesa i és positiu. Espero que de l'experiència de les generals, si funciona bé, ja en tinguem una continuïtat a les properes cites electorals, que no sabem quan seran, potser al març com alguns diuen.

Quina anàlisi fas del fet que aquesta unitat d'esquerres hagi estat possible a Catalunya però no hagi funcionat de la mateixa manera a Madrid o a escala estatal?

Hauria estat desitjable que hi hagués hagut una confluència a tot l'Estat de totes les forces progressistes i de l'esquerra alternativa; no ha sigut possible a tot arreu, però sí ha sigut possible en molts llocs. Tenim un procés de confluència a València, a Galícia, a Catalunya...; per tant, es pot veure el got mig buit o mig ple, i a mi m'agrada intentar veure'l mig ple. Ha estat molt important poder incorporar tots els actors en la confluència catalana. Esquerra Unida al final, va costar, però ho vam aconseguir; ha estat un gran èxit. Com a mínim, des de Catalunya la confluència s'ha fet amb tots els actors que volíem que hi fossin i esperem que tingui continuïtat, i si pot ser un exemple per a altres territoris de l'Estat, benvingut sigui.

Sembla que els uns han volgut més protagonisme que els altres.

Hem entrat en una greu crisi constitucional a l'Estat en la qual el bipartidisme s'està enfonsant, i això preocupa molt l'establishment' espanyol, perquè, quan un sistema constitucional s'enfonsa, això posa en perill tot el sistema constitucional. I hem de ser conscients que hi ha una gran operació de refloatar el que hauria de ser un nou consens constitucional conservador a partir de l'emergència de Ciutadans, que ha estat una gran aposta de l'establishment' espanyol per tirar-lo endavant. Hem de ser conscients que tenim això i que, si no construïm un gran pont de l'esquerra alternativa tant a Catalunya com a l'Estat, no serem capaços de confrontar aquesta operació que existeix i que està en marxa. Això vol dir sumar a tothom. I, si aquesta vegada en alguns territoris no ha estat possible, jo espero que ho sigui la propera vegada. No entraré en el tema d'Alberto Garzón i Pablo Iglesias perquè és la seva dinàmica a Madrid.

Serà possible a la propera, si hi ha propera?

Són dinàmiques que no només pertanyen a Garzón o a Iglesias, sinó també a Esquerra Unida i a Podem com a actors, però prefereixo no entrar-hi, perquè ja està fet i és una dinàmica que no té a veure amb nosaltres. En tot cas, aquí ho hem aconseguit entre tots.